

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань фінансів, податкової та митної політики

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-28-07, факс: 255-25-91

До реєстр. № 8166
від 01.11.2022,
№ 8166-1
від 15.11.2022,

ВИСНОВОК

**на проект Закону про внесення змін до Митного кодексу України та інших законів України щодо запровадження спеціальних експортних процедур
(реєстр. № 8166 від 01.11.2022 р.)**

**та на проект Закону про внесення змін до Митного кодексу України та Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» щодо запровадження режиму експортного забезпечення
(реєстр. № 8166-1 від 15.11.2022 р.)**

28 листопада 2022 року
протокол № 123

Комітет на своєму засіданні 28 листопада 2022 року (протокол № 123) розглянув проект Закону про внесення змін до Митного кодексу України та інших законів України щодо запровадження спеціальних експортних процедур (реєстр. № 8166 від 01.11.2022), поданий народними депутатами України Гетманцевим Д.О., Мотовиловцем А.В. та іншими (всього 12 н.д.) та альтернативний до нього проект Закону про внесення змін до Митного кодексу України та Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» щодо запровадження режиму експортного забезпечення, поданий народними депутатами України Ковальчуком О.В. та іншими (всього 2 н.д.).

Як зазначено у Пояснювальних записках до законопроектів, проекти Законів розроблені з метою забезпечення повернення валютної виручки до держави та регулювання платіжного балансу України при експорті окремих сільськогосподарських товарів з України шляхом встановлення режиму попередніх експортних депозитів, а також з метою недопущення легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом через експорт такої продукції (реєстр. № 8166); боротьбою із тіншовим експортом товарів (реєстр. № 8166-1).

З цією метою законопроектами передбачається внесення змін до Митного кодексу України та Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», якими пропонується:

законопроектом за реєстр. № 8166:

визначення терміну «попередні експортні депозити»;

запровадження режиму попередніх експортних депозитів з метою регулювання платіжного балансу України при експорті товарів, які класифікуються за кодами товарів згідно УКТ ЗЕД 1001 (пшениця), 1003 (ячмінь), 1005 (кукурудза), 1201 (соя), 1205 (ріпак), 1206 (насіння соняшнику), 1512 (олія), 2306 (макуха та шрот).

Відповідні зміни пропонуються до Митного кодексу України та Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»

Зокрема, проектом передбачається, що:

1) експорт пшениці, ячменя, кукурудзи, сої, ріпаку, насіння соняшнику, олії, макухи та шроту може здійснюватися лише після депонування не менше ніж 15 % митної вартості партії товару шляхом поповнення попереднього експортного депозиту експортера з власного поточного рахунка в банку;

2) поповнення попереднього експортного депозиту може не здійснюватися, якщо сукупна сума всіх попередніх експортних депозитів експортера становить більше 35 млн доларів США (і ця сума не перевищує 15 % митної вартості партії товару);

3) після повернення валютної виручки в Україну, депоновані кошти повертатимуться експортеру в повному обсязі, а у разі часткового повернення – пропорційно до повернутої суми;

4) якщо експортер порушує строки для повернення валютної виручки, сума поповнення попереднього експортного депозиту перераховується до державного бюджету;

5) випуск у митний режим експорту та пропуск за межі митної території України товарів, згідно УКТ ЗЕД 1001 (пшениця), 1003 (ячмінь), 1005 (кукурудза), 1201 (соя), 1205 (ріпак), 1206 (насіння соняшнику), 1512 (олія), 2306 (макуха та шрот) здійснюється митними органами на підставі довідки, що підтверджує поповнення попереднього експортного депозиту або довідку про консолідовану суму попередніх експортних депозитів;

законопроектом за реєстр. № 8166-1:

передбачити можливість запровадження за рішенням Кабінету Міністрів України режиму експортного забезпечення з визначенням переліку конкретних товарів та мінімальних експортних цін на такі товари, терміну дії та розміру ставки для розрахунку суми грошового забезпечення.

Пропонується, що у випадку здійснення операцій з вивезення в митному режимі експорту товарів, відповідно до статті 19¹ Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», митною вартістю товарів є договірна вартість таких товарів, але не нижче мінімальних експортних цін, визначених Кабінетом Міністрів України. Якщо мінімальна експортна ціна не визначена Кабінетом Міністрів України, то мінімальною експортною ціною вважається ціна договору.

У разі здійснення операцій з вивезення в митному режимі експорту товарів відповідно до статті 19¹ Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», митний орган перевіряє, в тому числі факт того, що сума, зазначена в митній декларації, не перевищує показника $\Sigma\text{Ліміт}$.

Законопроектом передбачається, що експорт товарів, визначених Кабінетом Міністрів України, здійснюється за умови, що митна вартість, зазначена в митній декларації, не перевищує суму ($\Sigma\text{Ліміт}$), обчислену за такою формулою:

$\Sigma\text{Ліміт} = \text{ГрошЗаб} - \text{ВідкритОперації} + \text{ОвердрафтЕк}$, де:

ГрошЗаб - сума грошового забезпечення повернення виручки в іноземній валюті, яка розраховується за формулою $\text{ПопРах} * 100\% / \text{СтавкГз}$, де:

ПопРах - сума грошових коштів, що обліковується на рахунку зі спеціальним режимом використання відкритого в установленому порядку в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів. Умови відкриття рахунку мають передбачати порядок перерахунку коштів з рахунку для виплати суми пені, яка може бути нарахована у випадку порушення граничних строків розрахунків за операціями з експорту товарів та повернення цих коштів (їх частини) з цього рахунку суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності якщо це не призведе до від'ємного значення показника $\Sigma\text{Ліміт}$;

СтавкГз - ставка грошового забезпечення у відсотках, визначена Кабінетом Міністрів України;

ВідкритОперації – сума операцій платника податків - суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності з вивезення товарів за межі митної території України в митному режимі експорту, визначена у митних деклараціях, за якими не завершено здійснення розрахунків (валютного нагляду) за операціями з експорту;

ОвердрафтЕк – сума, яка розраховується за такою формулою:

$\text{ОвердрафтЕк} = \text{ВалВир} / 2 + 15 * \text{Податки} * 100\% / \text{СтавкГз}$, де:

$\Sigma\text{ВалВир}$ – сума операцій платника податків - суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності з вивезення товарів за межі митної території України в митному режимі експорту, вказана у митних деклараціях, по яким в двох попередніх календарних роках відповідно до законодавства було завершено здійснення валютного нагляду банками України, що обслуговують такого платника податку, розрахована в національній валюті України за офіційним курсом Національного банку України на останній день попереднього року.

Податки - загальна сума податків, зборів, платежів які відповідно до Податкового кодексу України використовуються для зарахування у виконання мінімального податкового зобов'язання такого суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності сплачених платником податку протягом попереднього

податкового (звітного) року, а для новостворених платників податків – протягом попередніх 12 податкових (звітних) місяців.

Якщо на дату митного оформлення за операціями з експорту товарів, розрахунки за такою операцією завершені (сплачені кошти у вигляді авансу), митна декларація оформлюється без дотримання вимог $\Sigma \text{Ліміт}$, на суму, яка дорівнює сумі розрахунків за такою операцією.

У разі порушення суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності граничних строків розрахунків за операціями з експорту, грошові кошти, що обліковуються на рахунку зі спеціальним режимом використання, відкритого в установленому порядку в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, є джерелом погашення пені за порушення таким суб'єктом строку розрахунків, відповідно до Закону України «Про валюту і валютні операції».

Також передбачається, що тимчасово, до припинення або скасування воєнного стану на території України, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, показник $\Sigma \text{ВалВир}$ розраховується як сума операцій суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності з вивезення товарів за межі митної території України в митному режимі експорту, вказана у митних деклараціях, які в 2020 та 2021 календарних роках було завершено здійснення валютного нагляду банком України, що обслуговує такого платника податку, з контролю відповідно до законодавства, розрахована в національній валюті України за офіційним курсом Національного банку України на 31 грудня 2021 року.

У році, в якому припинено, або скасовано воєнний стан на території України, показник $\Sigma \text{ВалВир}$ підлягає перерахуванню станом на 31 грудня відповідного року.

Як зазначають автори законопроектів у Пояснювальних записках, прийняття проектів Законів забезпечить:

усунення корупційних та шахрайських схем, що застосовуються при експорті сільськогосподарської продукції (яка придбана у т.ч. за готівкові кошти);

сприятиме надходженню (поверненню) валютної виручки в Україну та запобігатиме необґрунтованому витоку капіталу з держави;

дозволить стабілізувати функціонування економіки держави та забезпечити стабільність національної валюти.

Головне науково-експертне Управління у своїх експертних висновках до законопроектів за реєстр. № 8166 (№16/03-2022/190881 від 09.11.2022 р.) та за реєстр. № 8166-1 (№16/03-2022/202643 від 26.11.2022 р.) надало ряд суттєвих зауважень.

Оскільки всі зазначені законопроекти, що розглядаються, за своєю суттю є альтернативними відповідно до частини першої статті 100 Закону України

«Про регламент Верховної Ради України», до них може бути застосована процедура, передбачена частиною другою статті 110 Закону України «Про регламент Верховної Ради України», яка передбачає, що при розгляді альтернативних законопроектів головний комітет може рекомендувати Верховній Раді взяти за основу один із них або підготувати інший законопроект, який вноситься на розгляд Верховної Ради народними депутатами - членами цього комітету.

Пункт 1 частини першої статті 15 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» надає Комітету право при здійсненні законопроектної функції, зокрема, розробляти з власної ініціативи проекти законів з питань, що віднесені до предметів відання, з наступним внесенням їх на розгляд Верховної Ради членами Комітету за його рішенням.

Під час засідання Голова Комітету Гетманцев Д.О. інформував народних депутатів-членів Комітету про результати проведеної роботи по підготовці доопрацьованого у Комітеті, відповідно до частини другої статті 110 Закону України «Про регламент Верховної Ради України», нового проекту Закону про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо застосування режиму експортного забезпечення на період дії воєнного, надзвичайного стану.

Також було зазначено, що за даними Національного банку України станом на 01.01.2021 загальна сума заборгованості нерезидентів перед українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності становила 6 869,0 млн дол. США, яка протягом 2021 року збільшилася на 504,5 млн дол. США і станом на 01.01.2022 становила 7 373,5 млн дол. США, з якої сума заборгованості за експортними операціями становила 5 083,9 млн дол. США. Також за 9 місяців 2022 року заборгованість збільшилася на 248 млн дол. США і станом на 01.10.2022 становила 7 621,5 млн дол. США, з якої заборгованість за експортними операціями становила 5 452,9 млн дол. США.

Метою доопрацьованого законопроекту також є створення механізму для забезпечення своєчасного і у повному обсязі надходження валютної виручки за експортними операціями та регулювання платіжного балансу України при експорті окремих сільськогосподарських товарів з України шляхом запровадження режиму експортного забезпечення на період дії воєнного, надзвичайного стану.

Так само, як і у законопроектах за реєстр. № 8166 та № 8166-1, доопрацьованим проектом Закону пропонується врегулювати особливі умови здійснення експортних операцій щодо окремих товарних позицій з метою створення передумов для забезпечення дотримання резидентами граничних строків надходження валютної виручки за операціями з експорту товарів.

Разом з тим, на відміну від проектів Законів за реєстр. № 8166 та № 8166-1, доопрацьований законопроект пропонує інший механізм для досягнення відповідної цілі, а саме:

1) на період дії воєнного, надзвичайного стану Кабінет Міністрів України має право запроваджувати режим експортного забезпечення щодо операцій з експорту товарів, включених до товарних позицій 1001, 1003, 1005, 1201, 1205, 1206, 1512, 2306 згідно з УКТ ЗЕД;

2) експорт товарів, щодо яких запроваджено режим експортного забезпечення, можуть здійснювати виключно платники податку на додану вартість, чия реєстрація не є призупиненою;

3) умовою вивезення у митному режимі експорту товарів, щодо яких застосовано режим експортного забезпечення, є наявність позитивної історії щодо повернення валютної виручки за результатом попередніх шести місяців (показник Σ Ліміт та відсутність порушень валютного законодавства);

4) за відсутності позитивної історії експортера або у разі суттєвого збільшення ним обсягів експортних операцій, що перевищує показник Σ Ліміт, умовою вивезення у митному режимі експорту товарів, щодо яких застосовано режим експортного забезпечення, є реєстрація податкової накладної в Єдиному реєстрі податкових накладних за ставкою, визначеною для операцій з постачання таких товарів на митній території України. В такому разі право на бюджетне відшкодування за операціями з вивезення за межі митної території України товарів, щодо яких застосовано режим експортного забезпечення, експортер отримує виключно за умови завершення відповідно до законодавства банком України, що обслуговує платника податку, здійснення валютного нагляду за дотриманням резидентом граничних строків розрахунків за відповідною операцією з експорту товарів.

Обговоривши положення підготовленого у Комітеті доопрацьованого проекту Закону, народні депутати – члени Комітету висловили підтримку запропонованій редакції законопроекту.

З огляду на вищезазначене та керуючись положеннями пункту 1 частини першої статті 15 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», частини третьої статті 93, частини першої статті 100, статті 108, частини другої статті 110 Закону України «Про регламент Верховної Ради України», **Комітет вирішив:**

1. Підтримати редакцію доопрацьованого у Комітеті проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо застосування режиму експортного забезпечення на період дії воєнного, надзвичайного стану», доручити народним депутатам України – членам Комітету, відповідно до частини другої статті 110 Закону України «Про регламент Верховної Ради України», оформити та в установленому порядку зареєструвати цей проект та внести його на розгляд Верховної Ради України.

2. Рекомендувати Верховній Раді України:

а) проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо застосування

режиму експортного забезпечення на період дії воєнного, надзвичайного стану» (реєстр. № 8661-д від 30.11.2022 р.) включити до порядку денного восьмої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання;

б) за наслідками розгляду законопроекту в першому читанні, відповідно до пункту 1 частини першої статті 114 Закону України «Про регламент Верховної Ради України», прийняти за основу з дорученням Комітету підготувати його до другого читання з урахуванням пропозицій і поправок суб'єктів права законодавчої ініціативи.

3. Доповідати позицію Комітету щодо цього питання на пленарному засіданні Верховної Ради України доручити **Гетманцеву Д.О.** - Голові Комітету з питань фінансів, податкової та митної політики.

Голова Комітету

Д.О. Гетманцев

